

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie z wniosku M.D.

o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego X.Y. wymogów niezawisłości i bezstronności,

na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 13 lutego 2026 r.

w przedmiocie wniosku M.D. z 28 stycznia 2026 r. o wyłączenie sędziów,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario* w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.,

pozostawia wniosek bez rozpoznania.

P.Sz.

UZASADNIENIE

Pismem z 28 stycznia 2026 r. M.D. wniósł o wyłączenie 67 osób będących sędziami Sądu Najwyższego, sędziami Sądu Najwyższego w stanie spoczynku oraz sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

Wnosząc o wyłączenie sędziów M.D. wskazywał wyłącznie na generalną okoliczność polegającą – w jego ocenie – na nieprawidłowym powołaniu sędziów, co w efekcie prowadzić ma do nieprawidłowej obsady sądu, jak również nie gwarantuje bezstronności sędziów w sprawie. Powoływał się przy tym na nieobowiązującą uchwałę Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA-I-4110-

1/20), wybrane orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a także Sądu Najwyższego.

Losowanie składu orzekającego do rozpoznania wniosku M.D. o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego X.Y. wymogów niezawisłości i bezstronności miało miejsce w dniu 5 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 40 § 1 k.p.k. sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli: sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio; jest małżonkiem strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób; jest krewnym lub powinowatym w linii prostej, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli; był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy, albo w tej samej sprawie był przesłuchany w charakterze świadka lub występował jako biegły; brał udział w sprawie jako prokurator, obrońca, pełnomocnik, przedstawiciel ustawowy strony, albo prowadził postępowanie przygotowawcze; brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżone zarządzenie; brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone; brał udział w wydaniu orzeczenia, co do którego wniesiono sprzeciw; prowadził mediację. Stosownie do § 2 powody wyłączenia trwają mimo ustania uzasadniającego je małżeństwa, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli. Z kolei zgodnie z § 3 sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego wnioskiem o wznowienie, zaskarżonego w trybie kasacji lub objętego skargą nadzwyczajną, nie może orzekać co do tego wniosku, kasacji lub skargi.

Na mocy art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Stosownie do § 2 wniosek o wyłączenie sędziego, zgłoszony na podstawie § 1 po rozpoczęciu przewodu sądowego, pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu.

2. Artykuł 41 k.p.k. określa względną, a nie bezwzględną (art. 40 k.p.k.), podstawę wyłączenia sędziego i wskazuje na przesłankę „bezstronności sędziego w sprawie”, które to wyrażenie odczytywać należy jako odnoszące się do etapu postępowania, w którym sprawa spełnia warunki formalne i podlega rozpoznaniu co do jej istoty, co obejmuje jej prowadzenie i merytoryczne rozstrzygnięcie przez uprawniony skład sędziowski.

Wniosek o wyłączenie sędziego oparty na podstawie istnienia okoliczności mogących wskazywać na brak bezstronności sędziego można zatem złożyć w odniesieniu do tego sędziego, który rozstrzyga sprawę w jej głównym, zasadniczym nurcie (tj. części, która stanowi przedmiot danego postępowania), a nie w kwestiach ubocznych, wynikających z reguły z konieczności wydawania określonych orzeczeń co do kwestii incydentalnych, mogących niejednokrotnie pojawić się w toku trwającego zasadniczego przedmiotu postępowania. Ujęte w przepisie art. 41 § 1 k.p.k. sformułowanie „w danej sprawie” należy zatem ograniczać tylko do takiego zakresu postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2023 r., I ZO 23/23).

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie już wyjaśniano, że stronie nie przysługuje wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy, a zatem także wniosku. Od udziału w sprawie może być wyłączony tylko ten sędzia, który wyznaczony został do jej rozpoznania. (postanowienie Sądu Najwyższego dnia 17 lutego 2010 r., WD 3/10).

Co równie istotne, wątpliwość co do bezstronności sędziego nie może być wywodzona z samych kwestii ustrojowych związanych z jego powołaniem i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło do tego powołania. Podnoszone zarzuty nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2026 r., V KK 455/25).

3. Mając na uwadze powyższe wskazać należy, iż wniosek został złożony przed wylosowaniem składu, a zatem dotyczył sędziów niewyznaczonych do rozpoznania sprawy. Wniosek o wyłączenie sędziów niewyznaczonych do jej rozpoznania jest nieskuteczny. Ponadto wnioskodawca domagał się wyłączenia od

rozpoznania sprawy sędziów w stanie spoczynku i sędziego Trybunału Konstytucyjnego, co również jest niedopuszczalne.

4. Z powyższych względów wiosek z 28 stycznia 2026 r. w całości należało pozostawić bez rozpoznania, dlatego też Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[P.Sz.]

[r.g.]